

NIEUWSBRIEF MULTIPLUS februari 2016

Is dit de eerste keer dat u onze nieuwsbrief ontvangt? Neem dan zeker onze vorige nieuwsbrieven eerst even door. Deze zijn terug te vinden op <http://www.multiplus.be/nieuwsbrief.php>.

THEMAWEEK ENABLIN+ & MULTIPLUS

Van 17 tot en met 21 mei 2016 organiseert Multiplus samen met Enablin+, een Europees project rond kinderen en jongeren met EMB (zie vorige nieuwsbrieven), een themawEEK rond de integratie van zorg en onderwijs voor kinderen en jongeren met complexe en intensieve ondersteuningsnoden. Gedurende deze week worden over heel Vlaanderen werkbezoeken en workshops georganiseerd, gerelateerd aan de doelgroep en het thema. Op 17 mei wordt de aftrap gegeven met een grote studiedag in het Leuvense, waar we onder meer Minister Vandeurzen en Minister Crevits mogen verwelkomen.

Het voorlopige programma van de themawEEK vindt u hier: <http://www.multiplus.be/nieuwsbrieven/vooraankondiging%20themawEEK.pdf>.

De inschrijvingen zullen geopend worden vanaf 1 maart 2016, u wordt hiervan via mail op de hoogte gebracht.

INFORMATIEVERSPREIDING EN –UITWISSELING

Loretto Lambe

Op 17 oktober 2015 overleed Loretto Lambe, stichtster en hoofd van PAMIS (<http://www.pamis.org>), de Schotse vrijwilligersorganisatie van en voor personen met EMB en hun familie. We ontmoetten Loretto een aantal keer op SIRG-PIMD-bijeenkomsten en IASSID-congressen, en zullen haar enorme gedrevenheid voor haar job, en voor de mensen voor wie ze werkte, nooit vergeten.

INTERESSANT: Commissie criteria vrijstelling leerplicht

In oktober 2015 bezorgde de commissie criteria vrijstelling leerplicht (zie nieuwsbrief juni 2015: <http://www.multiplus.be/nieuwsbrieven/nieuwsbrief%20juni%202015%20Multiplus.pdf>) haar advies aan Minister Crevits. Het is nu afwachten wat er verder met dit advies gebeurt.

INTERESSANT: Modem

Modem is opnieuw gestart! De Thomas More hogeschool en Rotonde vzw nemen Modem onder hun vleugels, met ondersteuning via impulssubsidies van Minister Vandeurzen en de provincie Antwerpen. Modem zal net zoals vroeger mensen met een beperking en zorgorganisaties helpen met technologische hulpmiddelen die gesproken, geschreven en digitale communicatie ondersteunen. Er zijn niettemin een aantal wijzigingen in hun werking, meer informatie vindt u op <http://www.modemadvies.be>.

INTERESSANT: GAUZZ

Recent is binnen UPC KU Leuven Campus Kortenberg en PC Sint-Amedeus GAUZZ (Gedragsproblemen bij AUTisme en Zware Zorgbehoevendheid) van start gegaan. GAUZZ richt zich op de behandeling van kinderen en jongeren met een diagnose autisme die functioneren op het niveau van een matige verstandelijke beperking of zwakker met ernstige gedragsproblemen. De ambulante teams vanuit Kortenberg, Mortsel en Beernem richten zich op kinderen en jongeren van 6 tot en met 25 jaar. De opnameafdelingen hebben elk plaats voor 4 jongeren (11-18 jaar in Kortenberg, 18-25 jaar in Mortsel). Aanmelden kan enkel door een multidisciplinair samengesteld team, met minstens een (kinder- en jeugd)psychiater en een somatische arts. Meer informatie is te vinden op <http://www.gauzz.be>.

INTERESSANT: SEO-R² en brochure voor ouders

In 2012 ontwikkelden enkele Vlaamse experts in samenwerking met SEN VZW de Schaal voor Emotionele Ontwikkeling-Revised en een bijhorende handleiding. Na psychometrisch onderzoek en verwerking van feedback op het oorspronkelijke instrument, is nu een aangepaste versie van de schaal verschenen, de SEO-R². U kan deze hier bestellen: <http://www.maklu.be/MakluEnGarant/BookDetails.aspx?id=9789044133677>. Op <https://www.kennisplein.be/Documents/Emotionele%20ontwikkeling/reflectievragen%202.pdf> vindt u reflectievragen die kunnen helpen bij het vertalen van de conclusies van de SEO-R² naar de concrete ondersteuning van de cliënt. In 2015 verscheen tevens 'Over kunnen, (niet) aankunnen, moeten en (niet) willen', een brochure waarin ouders op een toegankelijke manier uitleg gegeven wordt over emotionele ontwikkeling en mogelijke aandachtspunten in het benaderen van hun kind met ontwikkelingsproblemen. U kan de brochure hier gratis downloaden: <https://www.kennisplein.be/Pages/Brochure-SEO-voor-ouders.aspx>.

INTERESSANT: Eigen-aardige gasten

Ben Schouten, coördinator wetenschappelijk onderzoek in VZW Stijn, schreef het boek 'Eigen-aardige gasten', over mensen met een matig, ernstig of diep verstandelijke beperking en eventueel bijkomende autismespectrumstoornis die omwille van hun 'eigen-aardig' gedrag geen plaats vinden in de samenleving. Het boek geeft de ervaringen weer van de observatieafdeling 'Ster 2' in Sint-Oda, die deze doelgroep al jarenlang ontvangt en met hen op weg gaat. Meer informatie: http://www.stijn.be/index.php?LOC=ODA&PAG=event_ODA_boek.

INTERESSANT: Belevingstheater AMMOR

Het Huispaleis brengt in samenwerking met DVC Sint-Jozef het belevingstheaterstuk 'Ammor', dat toegankelijk is voor kinderen tussen 0 en 6 jaar en mensen met een verstandelijke beperking. Meer informatie en de speellijst kan u vinden op: <http://www.hethuispaleis.be>.

INTERESSANT: Richtlijnen palliatieve ondersteuning

De Europese Associatie voor Palliatieve Ondersteuning formuleerde richtlijnen, resulterend uit een Europese consensus, omtrent goede praktijk voor palliatieve ondersteuning van personen met een verstandelijke beperking. U kan de richtlijnen hier <http://www.eapcnet.eu/LinkClick.aspx?fileticket=lym7SMB78cw%3d> raadplegen:

INTERESSANT: ZANZU

SENSOA lanceerde het ZANZU-project, met een website (<http://www.zanzu.be>) waar in 13 verschillende talen informatie te vinden is over seksualiteit. Mogelijk is dit ook een handige tool om met anderstalige familieleden van personen met EMB over dit thema in gesprek te gaan.

INTERESSANT: Puberteit bij mensen met EMB

Nadi de Vos-Dijkslag en Harriët Schoenmakers, beiden gedragsdeskundigen in zorginstelling Amerpoort (NL), stellen op 16 februari hun boek 'Pubers laten van zich horen' voor, waarin ze reflecties weergeven over puberteit bij personen met EMB, op basis van interviews met ouders en praktijkdeskundigen. Op <http://www.platformemg.nl/wp-content/uploads/2015/12/Nieuwsbrief-Wetenschappelijk-onderzoek-Amerpoort-december-2015-.pdf> vindt u een voorproefje van wat u van het boek mag verwachten.

INTERESSANT: Zorg en onderwijs onder één dak...

...of hoe in Nederland lokaal ook (infra)structureel wordt ingezet op het samenbrengen van onderwijs en zorg, om een geïntegreerd onderwijs- en zorgaanbod voor personen met EMB optimaal te kunnen realiseren: <http://www.vakbladvroeg.nl/nieuws/artikel/1115>.

INTERESSANT: Vijf Olifanten

Karin de Geeter (de Geeter & Munsterman, NL) en Martin Schuurman (Kalliope Consult, NL) ontwikkelden een methode voor het vergroten van basiscontact tussen de begeleider en de persoon met EMB, vertrekkend van video-feedback. Het bronnenboek bij deze methode, met een weergave van een uitgebreid literatuuronderzoek rond (methoden voor) contact, kan u hier raadplegen:

http://www.kennispleingehandicaptensector.nl/docs/KNP/KNP%20GS/EMB/bronnenboek_project_basiscontact_met_personen_met_emb.pdf. Meer informatie over de methode en het cursusaanbod is hier te vinden: <http://degeeterenmunsterman.nl/agenda/109-werken-met-5-olifanten-methode-voor-contactcoaching-2-feb-2016>.

INTERESSANT: Ontdekkend kijken

Er is een nieuw basiswerk verschenen over de Methode Heijkoop, 'Ontdekkend kijken. Basisboek Methode Heijkoop'. Zowel het ontstaan van de Methode Heijkoop, de uitvoering, als de effecten ervan (naar aanleiding van recent gepubliceerd wetenschappelijk onderzoek) worden toegelicht. Meer informatie vindt u hier: <http://www.heijkoop.nu/algemeen/nieuws/?id=67>.

INTERESSANT: Zelfverwondend gedrag

Het Centrum voor Consultatie en Expertise (NL) werkt momenteel aan een project en daaruit volgende publicatie rond ernstig zelfverwondend gedrag bij mensen met een (zeer) ernstige verstandelijke beperking. Doelstelling is het voorkomen en terugdringen van zelfverwondend gedrag bij deze doelgroep. In het boek zal men beschrijven hoe professionals zoals psychologen, orthopedagogen, artsen voor mensen met een verstandelijke beperking en psychiaters te werk kunnen gaan bij zelfverwondend gedrag, vertrekkende van tijdens het project begeleide en geëvalueerde casussen. Eind 2016 zou de publicatie beschikbaar moeten zijn. Meer informatie: <http://www.cce.nl/hoofdmenu/expertise/zelfverwondend-gedrag>.

INTERESSANT: Herkennen van pijn

Het Platform EMG (NL) wijst op enkele interessante richtlijnen die verschenen zijn om signalen van lichamelijk ongemak en pijn bij personen met een verstandelijke beperking te herkennen, ontwikkeld door het Trimbos-Instituut in opdracht van Verplegenden & Verzorgenden Nederland. U vindt de bundeling van richtlijnen hier:

<http://www.platformemg.nl/nieuws/richtlijnen-vvn-voor-signaleren-pijn-en-lichamelijk-ongemak-bij-mensen-met-beperking>.

INTERESSANT: Wassen met affectie

Op <http://www.free-learning.nl/modules/wassenmetaffectie/start.html> vindt u een inspirerende Free Learning module over het voorkomen van agressie en gedragsproblemen tijdens het wassen en douchen van mobiele personen met een sociaal-emotioneel ontwikkelingsniveau vergelijkbaar met dat van een eenjarig kind. Hierbij speelt verzorgend wassen (ook wel 'wassen zonder water') een belangrijke rol. Modules als deze werden uitgewerkt door LOCOmotion en Vilans (NL).

INTERESSANT: Werken aan sociale netwerken

Vilans (NL) werkte een Werkwijzer uit die professionelen kan ondersteunen in het systematisch werken rond de sociale netwerken van cliënten. Ook voor de doelgroep van mensen met EMB biedt dit aanknopingspunten. U vindt de Werkwijzer op:

<http://www.vilans.nl/docs/vilans/publicaties/werkwijzer-werken-aan-sociale-netwerken-clienten.pdf>.

INTERESSANT: Participatie van personen met EMB

In opdracht van RADAR (NL) deed Tineke Dautzenberg onderzoek naar participatie van personen met EMB. Ze kwam tot de bevinding dat een goede ondersteuning van hun gezinnen een cruciale hefboom vormt in dit verhaal, gezien zij voor hun kinderen vaak de toegangspoort vormen tot de samenleving. Meer informatie kan u vinden op

<http://www.radar.org/live/onderzoek-naar-participatie-emb-clienten>.

INTERESSANT: 'Speciale mama's' en 'Een kind met kansen'

In april 2015 verscheen 'Speciale mama's', een nieuw boek van Stephanie Kaars, journaliste en mama van Sterre, een meisje met cerebrale parese. Kaars interviewde 25 mama's van zorgenkinderen, en geeft hun verhalen weer in dit boek. Meer informatie vindt u hier: <http://www.stephaniekaars.nl/product/speciale-mamas>.

Ook Odet Stabel schreef over haar ervaringen als mama van Jens, haar zoon met EMB. In november 2015 verscheen haar boek 'Een kind met kansen', waarin ze het verhaal en de zoektocht van haar gezin beschrijft. Meer informatie vindt u hier: <http://www.eenkindmetkansen.nl>.

INTERESSANT: Gezinnen op vakantie

Uit onderzoek van het Ronald McDonald Kinderfonds (NL) blijkt dat gezinnen met een kind met een beperking minder vaak en minder lang op vakantie gaan dan gezinnen met een kind zonder beperking. Ze zetten doorgaans niet zo snel de stap

naar vakanties op aangepaste locaties, maar eenmaal dat gebeurd is, is de weg vaak gebaad. Meer informatie over dit onderzoek vindt u hier:

<https://www.kinderfonds.nl/wie-we-zijn/nieuws/ideale-vakantiebestemming-heeft-afgesloten-keukenkastjes-0>.

INTERESSANT: Rolstoelmode

Op <https://www.bosk.nl/bosk/actueel/nieuws/kledingtips-bij-handicap> wordt een beperkt aantal tips gegeven voor 'rolstoelmode': makkelijke kledij voor rolstoelgebruikers, die evengoed modieus kan zijn.

INTERESSANT: Han Nakken prijs

Elke 2 jaar reikt het Research Centre on Profound and Multiple Disabilities van de Afdeling Orthopedagogiek van de RU Groningen, in samenwerking met de Stichting OOO, de Han Nakken prijs uit. Deze gaat naar de beste wetenschappelijke prestatie én de opmerkelijkste praktijkprestatie op het domein van personen met EMB. Ook vanuit Vlaanderen kan u uw kandidatuur indienen! Aan de prijzen is een geldbedrag verbonden. Meer informatie vindt u hier: <http://www.rug.nl/gmw/pedagogy-and-educational-sciences/research/researchpmd/hnaward>.

Spread the news... wissel via Multiplus informatie uit!

...over studiedagen, vormingen

Woonde u recent een studiedag of vorming bij over een onderwerp dat relevant is m.b.t. personen met EMB? Bezorg ons dan een verslag, een overzicht van de verkregen informatie en we plaatsen dit op onze site. Op die manier kunnen ook anderen er iets van opsteken!

...over eigen innoverende projecten

Mogelijk ontwikkelde u zelf, vanuit uw dienst, school... een bijzondere activiteit, methodiek... voor de doelgroep van mensen met EMB. Bezorg ons de nodige informatie en dan vermelden we deze op de Multiplus-website. Op die manier kan uw project inspirerend zijn voor anderen!

PRAKTIJKGERICHT ONDERZOEK

Gedeelde aandacht

Op 7 december 2015 verdedigde Heleen Neerinckx, onderzoekster aan de Onderzoekseenheid Gezins- en Orthopedagogiek (KU Leuven), haar doctoraat 'Need time: joint attention in interactions with people with profound intellectual and multiple disabilities'. Met haar onderzoek probeerde ze meer inzicht te verwerven in aandachtvolgende vaardigheden en reacties, aandachttrichtende gedragingen en

initiatieven bij personen met EMB, en de persoons- of contextfactoren die deze gedragingen mogelijk op een positieve of negatieve manier beïnvloeden.

Veilige auditieve omgeving

Kirsten van den Bosch promoveerde op 29 oktober 2015 aan de RU Groningen met haar onderzoek 'Safe and Sound: Soundscape research in special needs care'. Ze deed onderzoek naar de verbetering van de auditieve omgeving voor personen met EMB. Meer informatie vindt u hier: [http://www.rug.nl/research/portal/publications/safe-and-sound\(cd02457f-c5a4-4d8f-96e3-677668b974a0\).html](http://www.rug.nl/research/portal/publications/safe-and-sound(cd02457f-c5a4-4d8f-96e3-677668b974a0).html).

Vroeg-communicatieve vaardigheden

Kristien Van Bavel en Eerin Van den Broeck, studenten orthopedagogiek aan de KU Leuven, deden onderzoek naar de vroeg-communicatieve vaardigheden van jonge kinderen met een ernstige cognitieve en motorische ontwikkelingsachterstand. Hun eindwerk kan u nalezen op: <http://www.multiplus.be/informatiedocs/van%20bavel%20van%20den%20broeck.pdf>.

VORMING EN ADVIES

Multiplus-vormingen voor alle geïnteresseerden

U kan nog inschrijven voor volgende vormingen:

Op 17 maart 2016 organiseren we in Brussel een **denkdag rond relationele en seksuele ontwikkeling bij kinderen en jongeren met EMB**, in samenwerking met SENSOA. Op welke manieren leren kinderen met EMB over relaties en seksualiteit en hoe kan je hen hierin ondersteunen? Deze denkdag biedt een theoretisch kader dat zal getoetst worden aan de praktijk van de deelnemers. Meer informatie vindt u hier: <http://www.multiplus.be/vorming/relationele%20en%20seksuele%20ontwikkeling.pdf>.

Op 22 maart 2016 herhalen we in Leuven de vorming rond **Beleven in Muziek** (bim) (de vorming van 19 februari is reeds volzet). Bim is een manier van werken met muziek voor iedereen die in de zorg en het onderwijs of in de thuissituatie werkt met mensen met EMB. Meer informatie vindt u hier: <http://www.multiplus.be/vorming/BIM%2022%20maart%202016.pdf>.

ToekomstSporen: workshops voor ouders

Workshops in West-Vlaanderen voor ouders van jongeren tussen 15 en 25 jaar met een EMB:

De overgang naar volwassenheid: wat brengt dat met zich mee? Hoe zien ik en anderen de overgang naar volwassenheid? Hoe zorg ik voor mezelf? Wat kunnen anderen betekenen? Wat is de rol van broers en zussen?

Ouders van jongeren met een EMB vinden in de workshops van ToekomstSporen ondersteuning rond vragen over de voorbereiding van de toekomst. Naast aanbod van informatie en uitwisseling van ervaringen, is er ook ruimte voor eigen vragen en interesses.

Het gaat om een reeks van 4 aaneensluitende workshops samen met andere ouders van jongeren met een EMB. Ze gaan door op woensdagavonden van 19u30 tot 22u op 2 maart, 16 maart, 13 april en 27 april. De eerste en derde workshop is in vzw Matthijs, Vinkenlaan 3, 8900 Ieper. De tweede en laatste workshop vindt plaats in vzw Zonnebloem, Steenstraat 14, 8501 Heule.

De workshops zijn mogelijk dankzij steun van de provincie West-Vlaanderen en zijn gratis.

Welkom bij Noor Seghers van Magenta voor meer info en inschrijvingen: op het nummer 0479 88 08 03 of via e-mail noor.seghers@ppw.kuleuven.be.

SIRG PIMD Zweden

Van 23 tot 25 september 2015 namen we in Västerås (Zweden) deel aan een bijeenkomst van wetenschappelijke onderzoekers en praktijkmensen die werken rond personen met EMB, verenigd in de SIRG-PIMD (Special Interest Research Group on Persons with Profound Intellectual and Multiple Disabilities, deel van IASSID). Er werden heel wat lopende of afgewerkte onderzoeken en projecten voorgesteld, we lijsten hieronder voor u de thema's op. Indien u hierover meer informatie wenst, kan u contact opnemen via info@multiplus.be.

- sociale participatie van personen met EMB: voorstelling ondersteuningscentrum voor gezinnen, faciliteren van deelname aan gezinsactiviteiten
- stimuleren van authentieke betrokkenheid bij personen met EMB
- een veilige auditieve omgeving voor personen met EMB
- onderwijs aan kinderen en jongeren met EMB
- ontwikkeling: gezondheid en motorische activering, zelfbewustzijn, ontwikkelingstrajecten van jonge kinderen met EMB

EURLY AID Parijs

Op 29 en 30 oktober 2015 woonden we de EURLY AID-conferentie 'Inclusive practices for young children with multiple and severe disabilities' bij in Parijs. De inhoud die tijdens dit congres aan bod kwamen, kan u hier terugvinden: <http://european-conference.airhandicap.org/wp-content/uploads/2015/10/eurlyaide-colloque-octobre-2015-programme-final-web-eng.pdf#page=5>. Voor meer informatie kan u terecht bij info@multiplus.be.

Landelijke Dag Platform EMG: Wetenschap en praktijk in beeld

Op 23 november 2015 woonden we de Landelijke Dag EMB voor gedragsdeskundigen en onderzoekers in Heeze (NL) bij, getiteld 'Wetenschap en

praktijk in beeld'. We volgden er onder meer de plenaire lezing rond gedragsproblemen en workshops rond seksualiteit en de methode Vijf Olifanten. Het programma van die dag en enkele presentaties kan u via deze weg raadplegen: <http://www.platformemg.nl/publicatie/presentaties-landelijke-dag-emb-voor-gedragsdeskundigen-en-onderzoekers-2015>.

Congres Platform EMG 24 maart 2016

Op donderdag 24 maart 2016 organiseert het Platform EMG in Zwolle (NL) haar jaarlijkse congres, deze keer met als titel 'Het ritme van je leven'. Op <http://www.embcongres.nl> vindt u meer informatie over het programma.

Studiedag Zonnelied november 2016

Zonnelied plant in november 2016 in Roosdaal een studiedag, met als werktitel 'Personen met een ernstige meervoudige beperking en geestelijke gezondheid. Een systemische en psychoanalytische benadering. 'Luisteren naar fluisteren'.' Het programma krijgt momenteel vorm, meer informatie volgt later!

Agenda

FEBRUARI 2016

12/2/16: Initiatie in de bewegingspedagogiek gebaseerd op het werk van Veronica Sherborne. Georganiseerd door SIG. Meer informatie: http://www.sig-net.be/nl/vorming/initiatie-in-de-bewegingspedagogiek-gebaseerd-op-het-werk-van-veronica-sherborne_998.aspx.

16/02/16: De bewindvoering in de praktijk. Georganiseerd door Gezin en Handicap. Meer informatie: <http://www.kvg.be/index.php?page=124&action=activityData&acm=3053&acy=3006&osn=1>.

18/2/16: Erfrecht. Zorgen voor de financiële toekomst van ons kind met een handicap. Georganiseerd door Gezin en Handicap. Meer informatie: <https://drive.google.com/file/d/0B2yroD4OgY03cFFYd2JYUEp3QnM/view?pref=2&pli=1>.

18/2/16: Congres 'Begeleiding van mensen met EMB'. Georganiseerd door Medilex, in Amersfoort (NL). Meer informatie: <http://www.medilex.nl/congressen/EMB/congres>.

19/2/16: Beleven in muziek. Georganiseerd door Multiplus. Meer informatie: <http://www.multiplus.be/vorming/BIM.pdf>.

23/2/16: Houdingsaspecten in de zorg voor EMB. Georganiseerd door De Geeter & Munsterman, in Zwolle (NL). Meer informatie: <http://degeeterenmunsterman.nl/agenda/100-houdingsaspecten-in-de-zorg-voor-evmb-23-feb-2016>.

25/2/16: Training: Mijn neus als gids. Georganiseerd door Clarent, in Els (NL). Meer informatie: <http://www.platformemg.nl/agendapunten/training-mijn-neus-als-gids-op-25-februari-2016>.

25/2/16: Oogbesturing. Georganiseerd door rdgKompagne, in Utrecht (NL). Meer informatie: <http://www.rdgkompagne.nl/workshops/Oogbesturing>.

29/2/16: ComVoor-cursus. Georganiseerd in Sint-Michiels-Gestel (NL). Meer informatie: <https://ppw.kuleuven.be/ogop/comvoor/comvoor/cursussen>.

MAART 2016

1/03/16: Informatiedag oogbesturing. Georganiseerd door HMC, i.s.m. JABBLA. Meer informatie: <http://www.modemadvies.be/nieuws/informatiedag-oogbesturing-hmc-jabbla-1-maart-2016>.

5/3/16: PAV gestoorde mucusklaring. Georganiseerd door FaBeR. Meer informatie: https://faber.kuleuven.be/nl/pv/kalender/gestoorde_mucusklaring.

9/3/16: Slaapproblemen en handicap. Georganiseerd door Gezin en Handicap. Meer informatie: <http://www.kvg.be/index.php?page=124&action=activityData&acm=3384&acy=3337&osn=1>.

10/3/16: Sterk in mantelzorg: kapstokken voor hulpverleners. Georganiseerd door SIG. Meer informatie: http://www.sig-net.be/nl/vorming/sterk-in-mantelzorg-kapstokken-voor-hulpverleners_1041.aspx.

11/3/16: Studiedag: Eigen-aardige gasten. Georganiseerd door Sint-Oda. Meer informatie: http://www.stijn.be/index.php?LOC=ODA&PAG=event_ODA_studiedag.

14/3/16-18/3/16: Eet- en drinkproblemen bij jonge kinderen. Georganiseerd door Arteveldehogeschool. Meer informatie: <http://www.arteveldehogeschool.be/eet-en-drinkproblemen-bij-jonge-kinderen>.

15/3/16 & 29/3/16 & 12/4/16: Ondersteunen van mensen met EVMB voor therapeuten. Georganiseerd door De Geeter & Munsterman, in Zwolle (NL). Meer informatie: <http://degeeterenmunsterman.nl/agenda/87-ondersteunen-van-mensen-met-evmb-voor-therapeuten-15-mrt-2016>.

16/3/16 & 17/3/16 & 18/3/16: Basiscursus Basale stimulatie. Georganiseerd door Vlaams Samenwerkingsverband Basale Stimulatie. Meer informatie: <http://www.basale-stimulatie.be/documenten/folder%20basis%20en%20verdiepingscursus%20VSBS.pdf>.

16/3/16 & 17/3/16 & 18/3/16: Verdiepingscursus Basale stimulatie. Georganiseerd door Vlaams Samenwerkingsverband Basale Stimulatie. Meer informatie: <http://www.basale-stimulatie.be/documenten/folder%20basis%20en%20verdiepingscursus%20VSBS.pdf>.

17/3/16: Denkdag: Relationele en seksuele ontwikkeling. Georganiseerd door Multiplus & SENSOA. Meer informatie: <http://www.multiplus.be/vorming/relationele%20en%20seksuele%20ontwikkeling.pdf>.

18/3/16 & 19/3/16: Kangoeroebeurs. Georganiseerd door VZW De Kangoeroe. Meer informatie: <http://beurs.dekangoeroe.be>.

19/3/16: Jaarlijks congres Association Belge de Kinésithérapie Respiratoire - Belgische Vereniging voor Respiratoire Kinesitherapie. Meer informatie: http://www.abkr-bvrk.be/nl/nieuws/programma_congres_2016/35.

22/3/16: Beleven in muziek. Georganiseerd door Multiplus. Meer informatie: <http://www.multiplus.be/vorming/BIM%2022%20maart%202016.pdf>.

25/3/16: Slik- en verslikproblematiek. Georganiseerd door VZW Stijn. Meer informatie: http://www.stijn.be/index.php?LOC=STI&PAG=vor_detail&vor_locde=STI&vor_vlgnum=1412&OPAG=vorming&VOR=1&X=0.

29/3/16: Bim-basiscursus. Georganiseerd door Patrick Meuldijk, in Bergen op Zoom (NL). Meer informatie: <http://www.bim-werkwijze.info/cursus/inschrijven.php>.

31/3/16: PC- en tabletbediening. Georganiseerd door rdgKompagne, in Utrecht (NL). Meer informatie: <http://www.rdgkompagne.nl/workshops/Pc--en-tabletbediening>.

APRIL 2016

5/4/16: Eet- en drinkmoeilijkheden bij kinderen met een motorische beperking. Georganiseerd door SIG. Meer informatie: http://www.sig-net.be/nl/vorming/eet--en-drinkmoeilijkheden-bij-kinderen-met-een-motorische-beperking_1070.aspx.

6/4/16: Werken met diep verstandelijke beperking en autisme. Georganiseerd door SIG. Meer informatie: http://www.sig-net.be/nl/vorming/werken-met-diep-verstandelijke-beperking-en-autisme_1071.aspx.

7/4/16: Leren communiceren. Georganiseerd door rdgKomagne, in Utrecht (NL). Meer informatie: <http://www.rdgkompagne.nl/workshops/Leren-communiceren-geaccrediteerde-cursus>.

14/4/16 & 28/4/16: Verbinden op clownachtige wijze. Georganiseerd door VONX. Meer informatie: http://www.vonx.be/cursussen/vonx-profs/verbinden-op-clownachtige-wijze/?utm_source=VONX+Profs%2A&utm_campaign=b02124c3ce-Profes-April-30-12-2015&utm_medium=email&utm_term=0_d34a869dda-b02124c3ce-201409537.

15/4/16 & 16/4/16 & 17/4/16: RELIFE Limburg-beurs. Meer informatie: <http://www.relifelimburg.be>.

15/4/16 & 29/4/16 & 25/11/16: Basiscursus bewegingspedagogiek volgens Veronica Sherborne. Georganiseerd door SIG. Meer informatie: http://www.sig-net.be/nl/vorming/basiscursus-bewegingspedagogiek-volgens-veronica-sherborne-level-iii_1054.aspx.

21/4/16: Symposium: Zintuigen in de schijnwerpers. Georganiseerd door Ervaar het maar & Clarent, in Radio Kootwijk (NL). Meer informatie: http://www.platformemg.nl/wp-content/uploads/2016/01/Zintuigen_schijnwerkpersdef3-s.pdf.

21/4/16: Alternatieve bediening van tablets en smartphones. Georganiseerd door Modem. Meer informatie: <http://www.modemadvies.be/tablets-bediening.html>.

29/4/16: Probleemgedrag bij mensen met een ernstige verstandelijke beperking. Georganiseerd door VONX. Meer informatie: http://www.vonx.be/cursussen/vonx-profs/verdieping-probleemgedrag-bij-mensen-met-een-ernstige-verstandelijke-beperking?utm_source=VONX+Profs%2A&utm_campaign=b02124c3ce-Profes-April-30-12-2015&utm_medium=email&utm_term=0_d34a869dda-b02124c3ce-201409537.

MEI 2016

17/5/16-21/5/16: Themaweek ENABLIN+ i.s.m. Multiplus.

20/5/16: VVL-congres. Meer informatie: <http://www.vvl.be/congres-2016>.

26/5/16: Bim-basiscursus. Georganiseerd door Patrick Meuldijk, in Assen (NL). Meer informatie: <http://www.bim-werkwijze.info/cursus/inschrijven.php>.

26/5/16: Werken met ervaringsordening. Georganiseerd door Cello, in Rosmalen (NL). Meer informatie: <http://www.opleidingscentrumcello.nl/aanbod/bij-en-nascholing-beroepskrachten/45:werken-met-ervaringsordening/590.html>.

JUNI 2016

2/6/16: Congres: EMB Today. Georganiseerd door 's Heeren Loo Zorggroep i.s.m. Rijksuniversiteit Groningen, in Utrecht (NL). Meer informatie: <http://www.platformemg.nl/agendapunten/vooraankondiging-emb-congres-s-heeren-loo-in-samenwerking-met-rijksuniversiteit-groningen>.

7/6/16: Tiltechnieken (zwaardere groepen). Georganiseerd door VZW Stijn. Meer informatie:

http://www.stijn.be/index.php?LOC=STI&PAG=vor_detail&vor_locde=STI&vor_vlgnum=1475&OPAG=vorming&VOR=2&X=0.

16/6/16: Oogbesturing. Georganiseerd door rdgKompagne, in Utrecht (NL). Meer informatie: <http://www.rdgkompagne.nl/workshops/Oogbesturing>.

JULI 2016

4/7/16 & 5/7/16: Moeilijke ouders bestaan niet. Coachende vaardigheden voor professionele hulpverleners. Georganiseerd door SIG. Meer informatie: http://www.sig-net.be/nl/vorming/moeilijke-ouders-bestaan-niet-coachende-vaardigheden-voor-professionele-hulpverleners_1023.aspx.

CONTACT

Anneleen Penne
Multiplus.buo@vsko.be
info@multiplus.be
Leopold Vanderkelenstraat 32 bus 3765
3000 Leuven
016/32.59.04
www.multiplus.be